

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 6/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť D. B., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Hrebenárovou, Grešova 7, Prešov, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tdo 41/2013 a jeho uznesením z 25. júla 2013, postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 4/11 a jeho rozsudkom z 13. apríla 2011, postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 31 T 207/2008 a jeho rozsudkom z 21. júla 2010, postupom Krajskej prokuratúry v Prešove vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 17/05 a jej uznesením zo 7. februára 2005 a postupom Krajskej prokuratúry v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Kv 16/05, ktorý vyústil do podania obžaloby z 27. novembra 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. októbra 2013 doručená sťažnosť D. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ústavy, základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tdo 41/2013 a jeho uznesením z 25. júla 2013, postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 4/11 a jeho rozsudkom z 13. apríla 2011, postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 T 207/2008 a jeho rozsudkom z 21. júla 2010, postupom Krajskej prokuratúry v Prešove vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 17/05 a jej uznesením zo 7. februára 2005 a postupom Krajskej prokuratúry v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Kv 16/05, ktorý vyústil do podania obžaloby z 27. novembra 2008.

Dňa 30. decembra 2013 bolo ústavnému súdu doručené splnomocnenie udelené sťažovateľom advokátke JUDr. Ivete Hrebenárovej, Grešova 7, Prešov, na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 31 T 207/2008 z 21. júla 2010 uznaný za vinného z trestného činu vraždy spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. januára 1998 za skutok úmyselného usmrtenia J. K., za ktorý boli odsúdení ako spolupáchatelia aj L. B. a A. H. Sťažovateľovi bol podľa § 219 ods. 2, § 35 ods. 2 a § 29 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. januára 1998 uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov, na výkon ktorého bol zaradený do tretej nápravno-výchovnej skupiny. Okresný súd zároveň zrušil výrok o treste

uložený sťažovateľovi rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 T 33/02 zo 14. decembra 2004 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 4/05 z 23. novembra 2005, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 To 4/2011 z 13. apríla 2011, ktorým podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol tak, že uznal sťažovateľa za vinného z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 2 písm. b) Trestného zákona (v znení zákona č. 100/1996 Z. z.) a uložil mu súhrnný výnimočný trest odňatia slobody na 23 rokov so zaradením do tretej nápravno-výchovnej skupiny. Krajský súd zároveň zrušil výrok o treste predchádzajúceho právoplatného rozhodnutia.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ v dovolaní uviedol, že uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite Východ Prezídia Policajného zboru (ďalej len „ÚBOK“) ČVS: PPZ- 57/BOK-V-I-2004 z 26. januára 2005 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne mu bolo vznesené obvinenie za skutok vraždy J. K. Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi 27. januára 2005 a k obvineniu bol vypočutý 28. januára 2005.

Sťažovateľ uvádza, že na územie Slovenskej republiky bol vydaný z Českej republiky rozhodnutím ministra spravodlivosti Českej republiky z 29. mája 2001 na trestné stíhanie za skutky uvedené v zatýkacom rozkaze vydanom Okresným súdom Prešov sp. zn. Ntv 100/00 z 31. augusta 2000, v zatýkacom rozkaze Okresného súdu Košice I sp. zn. 8 Ntv 132/00 zo 6. novembra 2000 a v zatýkacom rozkaze Okresného súdu Košice I sp. zn. 7 Ntv 147/00 z 28. decembra 2000, ktoré boli prerokúvané v trestnom konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 2 T 33/02.

V trestnom konaní vedenom pod ČVS: PPZ-57/BOK-V-I-2004 bola Česká republika o požiadaná udelenie dodatočného súhlasu s trestným stíhaním sťažovateľa; táto žiadosť

bola doručená českej strane 1. júna 2005. Trestná vec sťažovateľa bola následne uznesením vyšetrovateľa ÚBOK z 20. júla 2005 vylúčená na samostatné konanie vedené pod ČVS: PPZ-35/BOK-V-I-2005. Na základe pokynu prokurátorky bolo uznesením podľa § 228 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku (pre neprítomnosť obvineného, pozn.) z 22. decembra 2006 trestné stíhanie sťažovateľa prerušené, aby nedochádzalo k márnemu plynutiu premlčacej doby, a to až do rozhodnutia českej strany o európskom zatýkacom rozkaze. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na účelovosť uznesenia, pretože sa v tom čase nachádzal vo väzbe. Uznesením Krajského súdu v Ústí nad Labem sp. zn. 48 Nt 1506/2007 zo 16. februára 2007 (právoplatným 20. februára 2007) bolo rozhodnuté o rozšírení vydania sťažovateľa na trestné stíhanie za skutok vraždy J. K. V nadväznosti na to vyšetrovateľ rozhodol uznesením z 21. januára 2008 o pokračovaní v trestnom stíhaní sťažovateľa a jeho trestnú vec spojil na spoločné konanie k veci vedenej pod ČVS: PPZ-57/BOK-V-I-2004. Sťažovateľ bol následne vypočutý ako obvinený 6. a 11. februára 2008.

Sťažovateľ uvádza, že od 26. januára 2005 až do konca vyšetrovania boli úkony vykonávané bez prítomnosti jeho obhajcu ex offio P. P., ktorý o jeho vec nejavil záujem a nebol vyšetrovateľom ani raz vyrozumený o realizovaných úkonoch. Sťažovateľ poukazuje tiež na to, že od 27. januára 2005 do 20. februára 2007 bolo jeho trestné stíhanie neprípustné z dôvodu uplatnenia zásady špeciality a do 21. januára 2008 bolo trestné konanie v jeho veci prerušené, pričom práve v tomto období boli vykonané všetky zásadné výsluchy obvineného A. H., a to 26. januára 2005, 2. marca 2005, 11. júla 2005, 30. septembra 2005 a 3. novembra 2005 bola vykonaná previerka jeho výpovede na mieste. Sťažovateľ poukazuje na to, že výpoveď obvineného H. z prípravného konania bola hlavným dôkazom tak pre súd prvého stupňa, ako aj pre odvolací súd, na základe ktorého bol odsúdený, pričom išlo o výmysly a klamstvá. Namieta, že práve tá časť vyšetrovania, ktorej sa vzhľadom na neprípustnosť trestného stíhania nezúčastňoval v procesnom postavení obvineného, ale len svedka, mala zásadný vplyv na ďalší priebeh jeho trestného konania a na jeho odsúdenie. V tomto období však nemohol využívať práva, ktoré priznáva Trestný poriadok obvinenému.

Podľa názoru sťažovateľa žiaden z dôkazov vykonaných od 27. januára 2005 do 20. júla 2005 nemôže byť použitý proti nemu, pretože jeho trestné stíhanie v tomto období bolo neprípustné. Výpovede A. H. sú práve z tohto obdobia. Sťažovateľ uvádza, že po udelení dodatočného súhlasu na jeho trestné stíhanie a spojení vecí doslova „*vpadol do hotovej veci*“, keď úkony vykonané v období, keď bolo jeho trestné stíhanie neprípustné, boli v konečnom dôsledku podkladom na rozhodnutie súdu prvého stupňa aj odvolacieho súdu. Sťažovateľ uvádza, že ani skutočnosť, že obžaloba bola podaná až 10. decembra 2008 a súd prvého stupňa vykonal pomerne rozsiahle dokazovanie, nemôže napraviť zásadné porušenie práva na obhajobu.

Sťažovateľ nesúhlasí s tým, ako súdy hodnotili výsledky vykonaného dokazovania. Tvrdí, že A. H. nebol prítomný pri vražde J. K., jeho výpoveď je nepravdivá, čo nakoniec vypovedal neskôr v trestnom konaní aj A. H. a vysvetlil, ako získal tieto informácie a prečo tak vypovedal. Súdy však na jeho zmenenú výpoveď neprihliadli.

Za ďalšie porušenie práva na obhajobu sťažovateľ považuje to, že súčasťou trestného spisu sú aj zápisnice o jeho výsluchoch v procesnom postavení svedka, ktoré boli vykonané v období, keď bola jeho trestná vec prerušená. Poukazuje na to, že aj súd prvého stupňa prevzal tieto jeho výpovede na s. 14 rozsudku v časti, v ktorej uvádza, ktoré skutočnosti mal za preukázané, o ktoré dôkazy opiera svojej skutkové zistenia a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov. Odvolací súd sa stotožnil s konaním súdu prvého stupňa aj so skutkovým stavom zisteným okresným súdom. Okresný súd podľa názoru krajského súdu pochybil len pri právnej kvalifikácii konania jednotlivých obžalovaných, keď uviedol nesprávnu konštrukciu právnej vety.

Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. V uznesení konštatoval, že chybám, ktoré vytýka sťažovateľ, zodpovedá okrem dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Najvyšší súd však preskúmaním spisového materiálu zistil, že sťažovateľ neuplatnil tieto námietky ešte pred právoplatným skončením veci,

ako to vyžaduje § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ale až v mimoriadnom opravnom prostriedku, a preto dovolanie odmietol.

Sťažovateľ tvrdí, že v odvolacom konaní namietal porušenie práv obhajoby aj nezákonný spôsob získania dôkazov, a to na s. 8, 9 a 10 podania, ktoré predložil v odvolacom konaní. Sťažovateľ tvrdí, že poukazoval aj na nezákonný postup orgánom prípravného konania, keď v prípravnom konaní podával sťažnosti a namietal proti postupu vyšetrovateľa a prokurátora. Sťažovateľ poukazuje aj na nečinnosť ustanoveného obhajcu a tvrdí, že obhajca P. P. nebol vopred upovedomený o žiadnom vyšetrovacom úkone.

Sťažovateľ namieta aj postup najvyššieho súdu, ktorý odmietol dovolanie na neverejnom zasadnutí, čo považuje za porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu a prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie. Vo veci samej žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie dovolacieho súdu, rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konania, ktoré im predchádzali, a aby prikázal súdu prvého stupňa vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto

rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;
- c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Sťažovateľ nešpecifikoval v sťažnosti námiety vo vzťahu k jednotlivým orgánom, ktorých postup alebo rozhodnutie považuje za neprípustný zásah do jeho práv, jeho námiety smerujú proti zákonnosti vykonaného dokazovania, a teda proti konaniu ako celku. V podstate ide o tú istú argumentáciu, ktorou bolo odôvodnené dovolanie, doplnenú o námiety proti postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní, keď o odmietnutí dovolania rozhodol na neverejnom zasadnutí bez možnosti sťažovateľa vyjadriť sa k veci, a doplnenú o námiety porušenia práv obhajoby v súvislosti s činnosťou ustanoveného obhajcu.

1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom Krajskej prokuratúry v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. Kv 17/05 a jej rozhodnutím zo 7. februára 2005, postupom Krajskej prokuratúry v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kv 16/05 a jej rozhodnutím z 27. novembra 2008 a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 T 207/2008 a jeho rozsudkom z 21. júla 2010

Ústavný súd sa zaoberá v prvom rade otázkou svojej právomoci na prerokovanie sťažnosti. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby a právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Ústavný súd zo spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 31 T 207/2008 zistil, že Krajská prokuratúra v Prešove vydala 7. februára 2005 pod sp. zn. Kv 17/05 uznesenie podľa § 148 ods. 1 písm. c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok účinný

do 31. decembra 2005“), ktorým zamietla sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia z 26. januára 2005. Krajská prokuratúra v Trenčíne vyhotovila 27. novembra 2008 pod sp. zn. Kv 16/05 obžalobu na sťažovateľa a ďalších troch obvinených, ktorú podala okresnému súdu 2. decembra 2008. Obidve rozhodnutia boli vydané v trestnom konaní vedenom za skutok vraždy J. K. a bolo nimi rozhodnuté o dôvodnosti obvinenia sťažovateľa v určitej fáze trestného konania, ktorá predchádzala rozhodovaniu o oprávnenosti trestného obvinenia v súdnom konaní. Sťažovateľ mal preto možnosť brániť sa proti účinkom týchto rozhodnutí uplatnením svojich práv v konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 31 T 207/08, ako aj podaním odvolania a dovolania v konaní pred funkčne príslušnými všeobecnými súdmi.

Sťažovateľ využil svoje právo podať riadny a mimoriadny opravný prostriedok. V danom prípade bolo v právomoci odvolacieho a dovolacieho súdu, aby poskytli ochranu tým právam sťažovateľa, ktorých porušenie namieta postupom Krajskej prokuratúry v Prešove, Krajskej prokuratúry v Trenčíne a okresného súdu. Právomoc iného všeobecného súdu vylučuje v danom prípade právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 4/11 a jeho rozsudkom z 13. apríla 2011

Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť v tejto časti je podaná v zákonom ustanovenej lehote, smerujúc proti rozhodnutiu, ktoré už nemožno napadnúť žiadnym opravným prostriedkom, a nedostatky sťažnosti sú odstrániteľné v zásade prostredníctvom právnej zástupkyne, ktorú si sťažovateľ zvolil.

V súvislosti s konštatovaním, že sťažnosť bola podaná v lehote podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde (dva mesiace od nadobudnutia právoplatnosti, resp. doručenia namietaného rozhodnutia), ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej

v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (ak je podaná v lehote počítanej vo vzťahu k rozhodnutiu dovolacieho súdu) s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (napr. vtedy, ak zákon výslovne vylučuje možnosť podania dovolania k rozhodnutiu všeobecného súdu ako celku). V takom prípade nemožno sťažnosť smerujúcu proti právoplatnému rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 227/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010).

Uvedené však neznamená, že by ústavný súd mohol preskúmať v konaní o sťažnosti týkajúcej sa odvolacieho konania námietky proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré sťažovateľ mohol uplatniť v dovolacom konaní ako niektorý z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ústavný súd nie je ďalšou opravnou inštanciou, v konaní o sťažnosti je viazaný princípom subsidiarity a neprináleží mu vyjadrovať sa k tým námietkam, ktorých súdny prieskum patrí do rozhodovacej kompetencie funkčne príslušného všeobecného súdu v rámci mimoriadneho opravného konania. Iný prístup by popieral zmysel a účel mimoriadneho opravného konania, ako aj princípov, na ktorých je budovaný systém súdnej ochrany, a znamenal by atrahovanie si právomoci, ktorá pri rešpektovaní princípov súdnej ochrany ústavnosti patrí najvyššiemu súdu.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sťažnosti riadil svojou stabilnou judikatúrou, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

V nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ich integrálnou súčasťou je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej vyplýva, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Obdobne ESLP v rozsudku vo veci *Ruiz Torija v. Španielsko* z 9. 12. 1994, *Annuaire*, č. 303-B, uviedol, že „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“

V súlade s uvedeným je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).

Zároveň ústavný súd považuje za potrebné poukázať, ako to uviedol napr. v rozhodnutí IV. ÚS 325/08, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorého podstatou je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu, prípadne iného orgánu verejnej moci, nie je posudzovanie jeho právnej perfektnosti z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“.

Okresný súd rozsudkom vyhláseným na hlavnom pojednávaní 21. júla 2010 uznal sťažovateľa za vinného z trestného činu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. januára 1998, za čo mu uložil súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do tretej nápravnovýchovnej skupiny. Sťažovateľ podal odvolanie ihneď po vyhlásení rozsudku. Odôvodnil ho svojím podaním z 10. októbra 2010 a prostredníctvom obhajcu podaním zo 7. apríla 2011.

V podaní z 10. októbra 2010 sťažovateľ spochybňoval pravdivosť výpovede obvineného A. H. z prípravného konania a namietal, že súd môže prihliadať len na tie dôkazy, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní, a preto môže brať do úvahy len výpoveď A. H., ktorú urobil na hlavnom pojednávaní a v ktorej poprel svoju účasť na žalovanom skutku. Obhajca sťažovateľa P. P. (ďalej aj „obhajca sťažovateľa“) v podaní zo 7. apríla 2011 navrhol, aby bol sťažovateľ oslobodený spod obžaloby, pretože sa skutku nedopustil. Namietal, že jediným dôkazom, o ktorý súd prvého stupňa oprel svoje závery, bola výpoveď obvineného A. H., ktorý však na mieste činu nebol a nemá so skutkom vraždy nič spoločné, čo potvrdil aj svedok M. Č. a svedok A. K., brat poškodeného J. K. Poukázal na to, že A. H. viackrát zmenil svoju výpoveď a bol znalcom z odboru psychológie označený ako nedôveryhodný. V ďalšej časti obhajca sťažovateľa prezentoval svoje hodnotenie výsledkov znaleckého dokazovania z odvetvia súdneho lekárstva a balistiky a poukázal aj na výpoveď svedkyne M. H., ktorá nekorešponduje s výpoveďou A. H.

Krajský súd konal o odvolaní sťažovateľa na verejnom zasadnutí 12. a 13. apríla 2011. Sťažovateľ bol prítomný na verejnom zasadnutí okrem časového úseku od 8:30 h do 13:00 h 13. apríla 2011, keď sa na základe svojej žiadosti a súhlasu s konaním bez jeho prítomnosti verejného zasadnutia nezúčastnil. Obhajca sťažovateľa bol prítomný na verejnom zasadnutí okrem obdobia od 13.05 h do 14.10 h 12. apríla 2011, kedy sa ospravedlnil a zastupovala ho náhradná obhajkyňa JUDr. Iveta Hrebenárová.

Obhajca sťažovateľa na verejnom zasadnutí uviedol: *„trvám, na písomných dôvodoch podaného odvolania a navrhujem, aby KS zrušil napadnutý rozsudok vo vine a treste a môjho klienta podľa § 285 písm. c) Tr. por. oslobodil. V prípade, ak by krajský súd dospel k záveru, že výpovede obž. H. sú pravdivé, navrhujem, aby bol zrušený výrok o treste, môjmu klientovi aby bol uložený miernejší trest a to s poukazom na tú skutočnosť, že od spáchania skutku uplynula doba 15 rokov, môj klient je už 11 rokov vo VTOS, kde je hodnotený kladne, ako aj s poukazom na závery znaleckých posudkov z odboru psychológie, z ktorých vyplýva, že resocializácia môjho klienta je vysoko pravdepodobná.“*

Sťažovateľ v záverečnom prejave uviedol, že sa pripája k návrhu svojho obhajcu.

Krajský súd po zhrnutí priebehu a výsledku konania pred okresným súdom v rozsudku sp. zn. 5 To 4/11 z 13. apríla 2011 uviedol:

„Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, odvolaní odvolateľov, ako aj dôvodov rozhodnutia okresného súdu a dôkazov, ktoré boli vykonané v tejto trestnej veci dospel k záveru, že okresný súd na zistenie skutkového stavu vykonal všetky dôkazy, ako to má na mysli ustanovenie § 2 ods. 10 Tr. por. a tieto dôkazy aj náležitým spôsobom vyhodnotil v zmysle ustanovenia § 2 ods. 11 Tr. por. účinného od 1. 1. 2006. Krajský súd poukazuje preto na dôvody rozhodnutia okresného súdu, s ktorými sa stotožňuje a v podrobnostiach na nich poukazuje.

Krajský súd v súlade s názorom okresného súdu dospel k záveru, že v danej trestnej veci je priamym svedkom spáchaných vrážd a v podstate oznamovateľom týchto vrážd obžalovaný A. H. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na jeho výpoveď z 2. 3. 2005, ktorá v podstate bola zhodná s výpoveďou vykonanou 26. 1. 2005, ktorá bola namietaná

obhajcami ostatných spoluobžalovaných z dôvodu toho, že neboli pri tejto výpovedi prítomní. Obžalovaný však aj pri výpovedi zo dňa 2. 3. 2005 podrobne popísal spáchanie jednotlivých skutkov, účasť jednotlivých obžalovaných na spáchaní týchto skutkov, svoju účasť pri zabití poškodených J. K. a P. K. Ako to vyplýva z výpovedí jednotlivých vyšetrovateľov a príslušníkov polície, ktorí boli prítomní pri jeho výsluchu, tento vychádzal pri výpovediach zo svojich poznámok, ktoré si sám napísal, ako aj rukou nakreslil zbraň, ktorá mala byť použitá pri zabití P. K... Obžalovaný H. vypovedal, že o vraždách vyšetrovateľom a príslušníkom polície hovoril preto, lebo sa bál Č. a B., ktorí sa mu mali vyhrážať, pričom mal B. napadnúť aj jeho brata M. H. Táto výpoveď o napadnutí jeho brata vyplýva aj zo samotnej výpovede svedka M. H. V prípravnom konaní dňa 14. 10. 2005 bola vykonaná konfrontácia medzi svedkom M. H. a obžalovaným L. B. k tomuto napadnutiu, pričom svedok M. H. usviedčal obžalovaného, že ho mal napadnúť stým, aby mu jeho brat A. H. odovzdal svoje kazety a poznámky vo vzťahu k Č., lebo bude mať z toho problém. Obžalovaný L. B. pri tejto konfrontácii uviedol, že svedok M. H. nevypovedá pravdu. Ďalej je potrebné poukázať na previerku výpovede obžalovaného A. H. na mieste samom, t. j. tak vo V., ako aj v K. na ul..., ktorá bola vykonaná 3. 11. 2005 a kde obvinený podrobne popísal, ako k jednotlivým vraždám došlo, pričom jeho výpoveď z tejto previerky sa zhoduje s výpoveďou z prípravného konania zo dňa 2. 3. 2005, ako aj 1. 4. 2005. Ako to vyplýva z výpovede obžalovaného B., tento uvádzal, že sa vraždy vo V. vôbec nezúčastnil, v tom čase spal doma, nakoľko v noci bol na diskotéke. Toto mal potvrdiť obžalovanému aj ďalší svedok, ktorý mal s ním byť na tejto diskotéke.

O účasti obžalovaného B. na vražde J. K. svedčí okrem výpovede obžalovaného H. aj výpoveď obžalovaného B., ktorý v prípravnom konaní, ako aj na hlavných pojednávaniach, konfrontáciách v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní uviedol, že B. bol vo V., podieľal sa na zavraždení J. K. a obžalovaný B. aj popísal garáž rodinného domu vo V., krvné stopy, ktoré tam boli a popísal aj dobitú osobu. Následne uviedol, že síce na mieste, kde mal byť zastrelený K. nebol, avšak z výpovede ďalšieho zo spolupáchateľov, ktorý je už mŕtvy sa dozvedel, že do K. mal strieľať R. H., pričom tento sa ešte mal hádať s obžalovaným B., že tento nechcel do K. streliť.

B. však poprel svoju účasť na tomto skutku, uviedol, že síce tam bol prítomný, ale na vražde K. sa vôbec nepodieľal. To, že v prípravnom konaní, resp. pred prípravným

konaním ako svedok vypovedal niečo iné, odôvodňoval na hlavnom pojednávaní tým, že chcel sa dostať do ochrany svedkov a preto na nátlak príslušníkov polície a vyšetrovateľov vypovedal rozdielne ako v štádiu prípravného konania.

V ďalšej časti k tomuto skutku obžalovaný A. H. pri výpovedi, dňa 30. 9. 2005 a následne na hlavných pojednávaniach uviedol, že sa necíti byť vinným zo spáchania tohto skutku, ani skutku vraždy K. Uviedol, že pri skutku 1) nebol, na výpoved' ohľadne vraždy K. a K. bol navádzaný S. a neskôr aj príslušníkmi polície, ktorí mu uvádzali, že ho chce Č. zabiť a že pokiaľ nebude vypovedať, nebude prijatý do programu pre ochranu svedkov. Pri skutku vraždy K. ďalej uvádzal, že v tom čase nemohol byť na mieste spáchania skutku na svojom motorovom vozidle, nakoľko motorové vozidlo bolo v oprave. Opravené vozidlo aj kúpil od majiteľa autoopravovne I. K. a následne navrhol vyslúchnuť aj pracovníkov autoopravovne M. P. a P. J. Z týchto výpovedí je zrejmé, že svedkovia si nepamätali, či v čase dňa 23. 9. 1997 od 22.00 hod. do 24. 9. 1997 opravovali H. osobné motorové vozidlo značky M..., avšak pripustili takúto možnosť, nakoľko mali N... Z výpovede majiteľa servisu I. K. však vyplýva, že A. H. od neho osobné motorové vozidlo M... nemohol zakúpiť, nakoľko on v tomto čase takéto motorové vozidlá nepredával.

Aj podľa názoru krajského súdu, je teda zrejmé, že obžalovaný A. H. zmenou výpovede v štádiu prípravného konania a na hlavnom pojednávaní sa snažil zbaviť sa trestnej zodpovednosti za svoju účasť na tomto skutku, avšak jeho obrana bola jednoznačne vyvrátená zistenými dôkazmi na mieste spáchania trestného činu, na mieste nájdenia mŕtvoly J. K. Čo sa týka vraždy P. K., aj tu obžalovaný H. neskôr zmenil výpoved', uviedol, že pri tejto vražde nebol, v tom čase bol so svojou družkou doma. Tu je však potrebné uviesť, že sú tu znovu rozpory vo výpovedi obžalovaného H., keď tento uviedol, že síce v byte na ul. K. bol jedenkrát, ale za účelom tým, aby povedal J. H., že potrebuje peniaze na vybavenie pasu pre jeho brata za účelom liečenia v zahraničí. Výpoved' obžalovaného bola vyvrátená výpoved'ou D. B., ktorý vypovedal, že v tom čase v byte bol, v tomto byte bol dvakrát A. H., ktorý pýtal od J. H. zbrane, nakoľko tieto potrebuje. J. H. mu vydal dve strelné zbrane. Následne B. odchádzal z tohto bytu a pri odchode z bytu videl A. H. stáť pred bytom a videl pri ňom aj človeka, o ktorom si myslel, že je to A. K...

Hodnovernosť prvej výpovede obžalovaného A. H., podľa názoru krajského súdu, ktorý je totožný s názorom okresného súdu, potvrdzujú listinné dôkazy a to znalecké

posudky z odboru súdneho lekárstva, psychológie, psychiatrie ako aj znalecké posudky a odborné vyjadrenia Kriminalistických a expertíznych ústavov Policajných zborov K. a B., z ktorých záverov sú zrejmé stopy, ktoré boli zaistené pri ohliadkach miest trestných činov a ktoré zodpovedajú výpovedi obžalovaného H. z prípravného konania, kde priznal spáchanie jednotlivých skutkov. Ten opísal, kto tieto vraždy s ním spolu spáchal. Správne preto postupoval okresný súd, keď dospel k záveru, že skutky sa stali a tieto spáchali pri vražde J. K. L. B., A. H. a D. B. a pri vražde P. K. a pokuse vraždy J. H. L. B. A. H. a S. S. s ďalšími osobami, ktoré sú už v súčasnosti mŕtve...

Čo sa týka námietok obhajoby, ktoré boli uvedené v písomných dôvodoch podaných odvolaní, krajský súd po preskúmaní obsahu spisu, ako aj zápisníc o hlavných pojednávaniach a dôkazov na týchto vykonaných, dospel k záveru, že nie sú namieste. Podľa názoru krajského súdu, okresný súd vykonal dokazovanie po procesnej stránke v súlade s Trestným poriadkom účinným od 1. 1. 2003 a to vzhľadom na tú skutočnosť, že obžaloba bola podaná na Okresný súd Prešov dňa 2. 12. 2008. Pri vykonaní hlavných pojednávaní neboli porušené práva obhajoby, ani iné ustanovenia Trestného poriadku, na základe ktorých by bolo potrebné považovať niektorý z vykonaných dôkazov za nezákonný, resp. niektorý z dôkazov vo veci opakovať.“

Z citovanej časti rozsudku krajského vyplýva, že krajský súd sa zaoberal odvolacími námietkami sťažovateľa, jasne a zrozumiteľne uviedol, o ktoré dôkazy sa opieral pri svojich skutkových a právnych záveroch a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov samostatne aj vo vzájomných súvislostiach. Zvlášť sa venoval posúdeniu sťažovateľom namietanej výpovede obžalovaného A. H. z prípravného konania a vysporiadal sa s odvolacími námietkami sťažovateľa a jeho obhajcu. Krajský súd sa rozsiahlo venoval posúdeniu hodnovernosti výpovedí obžalovaných a svedkov samostatne aj vo vzájomných súvislostiach s ďalšími dôkazmi získanými vykonávaním procesných úkonov na mieste činu, na mieste nájdenia tela poškodeného, prehliadkou mŕtvol, znaleckým skúmaním z odboru zdravotníctva, psychológie a balistiky.

Sťažovateľ mal možnosť namietat' zákonnosť dokazovania aj prostredníctvom svojho obhajcu. Otázkou zásady špeciality sa zaoberali už orgány prípravného konania, keď dospeli

k záveru, že pre ďalšie trestné stíhanie sťažovateľa je potrebné vyžiadať od justičných orgánov Českej republiky dodatočný súhlas s trestným stíhaním, pretože sťažovateľ nebol v roku 2001 vydaný na trestné stíhanie aj pre skutok vraždy J. K. Po získaní tohto súhlasu už nebol dôvod, ktorý by bránil pokračovať v trestnom konaní, pretože zásada špeciality sa už na trestné stíhanie sťažovateľa nevzťahovala.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že za rozhodujúci dôkaz o vine sťažovateľa považoval výpoveď obžalovaného A. H. z 2. marca 2005, ktorá bola vykonaná v prípravnom konaní po vznesení obvinenia sťažovateľovi a za prítomnosti jeho obhajcu, avšak pred tým, ako bola požiadaná Česká republika o udelenie dodatočného súhlasu s trestným stíhaním sťažovateľa za skutok vraždy J. K. Z obsahu trestného spisu vyplýva, že sťažovateľ nenamietal v konaní pred súdom prvého stupňa ani v odvolacom konaní z uvedeného dôvodu nezákonnosť a procesnú nepoužiteľnosť výpovede A. H.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Krajský súd nezistil v odvolacom konaní chyby, ktoré by spĺňali niektorý z dovolacích dôvodov. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nenamietal v odvolacom konaní porušenie zásady špeciality, nemožno zo skutočnosti, že sa krajský súd nevyjadril v rozsudku k tejto otázke, uvažovať o porušení princípov spravodlivého súdneho konania.

Vzhľadom na uvedené, posúdiac námietky sťažovateľa v rozsahu svojej kompetencie vo vzťahu k rozsudku krajského súdu, ústavný súd zastáva názor, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 To 4/11 z 13. apríla 2011 nemohlo dôjsť k porušeniu tých práv, ktoré označil sťažovateľ. Namietaný rozsudok krajského súdu je vo vzťahu k námietkam sťažovateľa, ktoré uplatnil v odvolaní, primeraným spôsobom odôvodnený a nemožno ho považovať

(aj v konfrontácii s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku a obsahom spisu) ani za arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými.

Ústavný súd nezistil, že by namietaný rozsudok krajského súdu bol arbitrárny a nebol náležite odôvodnený, preto nemá príčinu zasahovať do sféry pôsobnosti krajského súdu (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04), a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 41/2013 z 25. júla 2013

3.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Podľa § 567j ods. 1 Trestného poriadku ak rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť pred 1. septembrom 2011, použije sa § 371 v znení účinnom do 31. augusta 2011.

Sťažovateľ podal dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 (v súčasnosti § 371 ods. 4 Trestného poriadku) dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Najvyšší súd konštatoval, že vytýkaným chybám zodpovedá okrem správne kvalifikovaného dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Sťažovateľ však tieto chyby nenamietal najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, hoci mu museli byť známe, a preto podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 nemožno sťažovateľom uplatnené dovolacie dôvody použiť.

Sťažovateľ tvrdí, že chyby konania, ktorými odôvodnil uplatnené dovolacie dôvody, uviedol aj v odvolacom konaní. Ústavný súd sa preto zameril na overenie tohto tvrdenia. Na tento účel preskúmal obsah trestného spisu s dôrazom na námietky sťažovateľa prednesené aj prostredníctvom obhajcu na hlavnom pojednávaní v konaní pred okresným súdom, v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa a v konaní pred odvolacím súdom.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľ v konaní pred súdom prvého stupňa ani pred odvolacím súdom nenamietal neprípustnosť dôkazov, ktoré boli vykonané v prípravnom konaní v období, keď sa na jeho trestné stíhanie vzťahovala zásada špeciality. Sťažovateľ namietal v odvolacom konaní nepoužiteľnosť výpovede obvineného A. H. z prípravného konania z iného dôvodu, a to pre rozpor s obsahom jeho výpovede

na hlavnom pojednávaní, pričom za pravdivú považoval práve výpoveď vykonanú na hlavnom pojednávaní.

V okolnostiach danej veci ústavný súd predovšetkým konštatuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. V tomto smere ústavný súd plne akceptuje, že najvyšší súd ako súd dovolací nie je už na základe samotného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom. Z uvedených dôvodov vo všeobecnosti platí, že selektívne chápanie dovolania nepredstavuje ani odopretie opravného prostriedku v trestnom konaní podľa čl. 13 dohovoru. Dohovor nežiada, aby bolo zabezpečených viac opravných prostriedkov. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v trestnom súdnom procese Slovenskej republiky inštitút odvolania. Slovenská republika nemusí mať v súvislosti s dohovorom žiadnu tretiu inštanciu trestného súdnictva. Môže ju mať preto (argumentum ad maiori a minus) zriadenú len pre korekcie zákonodarcom určených chýb pri realizovaní trestnej represie (pozri I. ÚS 402/08, IV. ÚS 294/2010).

Ústavný súd sa už vo svojej judikatúre vyjadril k otázke ústavne konformnej aplikácie § 371 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011, keď v náleze sp. zn. IV. ÚS 30/2013 uviedol, že ak je dovolanie zakotvené v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov v Trestnom poriadku, je ústavnou povinnosťou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho postupovať pri rozhodovaní o ňom ústavne konformným spôsobom (čl. 152 ods. 4 ústavy). Normy nižšieho stupňa právnej sily ako je ústava týkajúce sa dôvodov dovolania, nesmú byť totiž aplikované na základe reštriktívneho výkladu tak, že sa dovolanie formalisticky odmietne aj napriek tomu,

že sťažovateľ v dovolaní uvádza v rámci tvrdeného zásadného porušenia práva na obhajobu obdobné skutočnosti, ktoré uvádzal už v rámci odvolacích dôvodov, a navyše uvádza okolnosti, z ktorých vyvodzuje zásadné porušenie práva na obhajobu samotným odvolacím súdom. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor uplatnený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva) hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli normy nižšieho stupňa právnej sily ako je ústava interpretované v rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (m. m. IV. ÚS 192/08, obdobne právne názory Ústavného súdu Českej republiky vyjadrené vo veci napr. III. ÚS 150/99).

Nadväzujúc na uvedený právny názor je však potrebné uviesť, že za prílišný formalizmus nemožno považovať rešpektovanie procesných podmienok prípustnosti dovolania, zvlášť v prípade, ak sa dovolaním napáda konanie, v ktorom obvinený musel mať obhajcu už od vznesenia obvinenia a počas celého konania uplatňoval svoje práva aj prostredníctvom obhajcu. Z obsahu spisu navyše vyplýva, že sťažovateľ podal dovolanie, v ktorom namietal porušenie zásady špeciality, prostredníctvom obhajkyne JUDr. Ivety Hrebenárovej, ktorá vystupovala v konaní ako náhradný obhajca (bola ustanovená opatrením okresného súdu z 9. januára 2009), zúčastňovala sa na hlavných pojednaniach, v neprítomnosti ustanoveného obhajcu P. P. aktívne vykonávala práva obhajoby (na hlavnom pojednaní z 27., 28. a 29. apríla 2009, 5. a 6. mája 2009, 24. júna 2009 a 7. júna 2010) a mala možnosť priamo uplatniť práva obhajoby aj v odvolacom konaní, keď zastupovala ustanoveného obhajcu P. P. v čase jeho neprítomnosti na verejnom zasadnutí. Obhajoba však námietku nezákonného vykonania dokazovania z dôvodu uplatnenia zásady špeciality do skončenia odvolacieho konania nevzniesla.

Na základe uvedeného je ústavný súd toho názoru, že najvyšší súd sa nedopustil formalizmu a reštriktívneho výkladu § 371 ods. 1 a 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011, ktorým by obmedzil prístup sťažovateľa k súdnej ochrane jeho práv v rozpore s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd teda dospel k záveru, že najvyšší súd postupoval v konaní

o dovolaní v súlade Trestným poriadkom, keď dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa čl. 51 ústavy sa možno základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Vzhľadom na to, že najvyšší súd posúdil dovolanie sťažovateľa v súlade s podmienkami uplatnenia dovolacích dôvodov podľa Trestného poriadku, ústavný súd posúdil sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnutím jeho dovolania ako zjavne neopodstatnenú.

Uvedený záver ústavného súdu nemožno chápať ako potvrdenie postupu, ktorý by umožňoval ignorovať síce procesne nesprávne uplatnenú ale obsahovo relevantnú námietku odsúdeného. V takom prípade by sa ústavný súd sám dopustil neprípustného formalizmu. Nemožno prehliadať právnu úpravu odvolacieho konania ukladajúcu odvolaciemu súdu prihliadať na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (§ 317 ods. 1 Trestného poriadku). Ústavný súd však nepovažoval námietku sťažovateľa za dôvodnú.

Zo súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie za trestný čin vraždy spolupáchateľstvom, ktorého sa mal dopustiť úmyselným usmrtením J. K., uznesením ÚBOK z 26. januára 2005. Namietaný výsluch obvineného A. H. bol vykonaný 2. marca 2005 a na tomto sa zúčastnil obhajca sťažovateľa P. P., ktorý využil možnosť klásť obvinenému otázky. Výsluch bol vykonaný po vznesení obvinenia a boli dodržané aj ustanovenia Trestného poriadku zaručujúce uplatnenie práv obhajoby. Nemožno preto tvrdiť, že išlo o absolútne neúčinný dôkaz. Po získaní súhlasu s trestným stíhaním sťažovateľa nebola už prekážka, ktorá by bránila trestnému stíhaniu sťažovateľa.

Orgány činné v trestnom konaní si boli vedomé zásady špeciality a žiadali o udelenie dodatočného súhlasu s trestným stíhaním sťažovateľa. Po jeho udelení uznesením Krajského súdu v Ústí nad Labem č. k. 48 Nt 1506/2007-8 zo 16. februára 2007 sa už na trestné stíhanie sťažovateľa nevzťahovala zásada špeciality z dôvodu podľa § 12 ods. 2 písm. g)

zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 403/2004 Z. z.“). Podľa uvedeného ustanovenia vydaná osoba môže byť stíhaná, odsúdená alebo podrobená ochrannému opatreniu alebo môže byť jej osobná sloboda inak obmedzená aj pre trestné činy spáchané pred vydaním, pre ktoré nebola vydaná, ak vykonávajúci štát sa vzdal uplatnenia zásady špeciality podľa rámcového rozhodnutia alebo sa jej vzdal justičný orgán tohto štátu, alebo tento orgán udelil súhlas so stíhaním pre iné trestné činy spáchané pred vydaním alebo na výkon trestu pre takýto trestný čin.

Podľa názoru ústavného súdu je vo vzťahu k prípadu sťažovateľa relevantný aj rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci C-388/08 PPU Leymann and Pustovarov z 1. 12. 2008, v ktorom Európsky súdny dvor stanovil medze aplikácie zásady špeciality podľa čl. 27 ods. 2 Rámcového rozhodnutia Rady EÚ 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (ďalej len „rámcové rozhodnutie“) a špecifikoval podmienky uplatnenia výnimky zo zásady špeciality podľa čl. 27 ods. 3 písm. c) rámcového rozhodnutia. Transpozíciou rámcového rozhodnutia do právneho poriadku Slovenskej republiky bol zákon č. 403/2004 Z. z., od 1. septembra 2010 je účinný zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze.

Podľa čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia s výnimkou prípadov uvedených v odsekoch 1 a 3 odovzdaná osoba sa nemôže trestne stíhať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná.

Podľa čl. 27 ods. 3 písm. c) rámcového rozhodnutia odsek 2 sa neuplatní v nasledujúcich prípadoch:

c) trestné stíhanie, ktoré nemá za následok uplatnenie opatrenia obmedzujúceho osobnú slobodu...

g) ak vykonávajúci súdny orgán, ktorý osobu odovzdal, dá svoj súhlas v súlade s odsekom 4.

Európsky súdny dvor v označenom rozsudku uviedol, že výnimku uvedenú v čl. 27 ods. 3 písm. c) rámcového rozhodnutia treba vykladať v tom zmysle, že ak ide o „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná, musí byť súhlas vyžiadaný v súlade s čl. 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia a získaný, ak je potrebné vykonať trest alebo opatrenie spojené s odňatím slobody. Osoba, ktorá bolo odovzdaná, môže byť stíhaná a odsúdená za takýto trestný čin pred získaním súhlasu, ak počas trestného stíhania za tento trestný čin alebo v rozsudku o ňom nebolo uložené nijaké opatrenie obmedzujúce slobodu. Výnimka uvedená v tomto čl. 27 ods. 3 písm. c) však v každom prípade nebráni tomu, aby osoba, ktorá bolo odovzdaná, podliehala opatreniu obmedzujúcemu slobodu pred získaním súhlasu, ak je toto obmedzenie podľa zákona odôvodnené ostatnými bodmi obžaloby uvedenými v európskom zatykači.

Sťažovateľ bol v roku 2001 vydaný na trestné stíhanie do Slovenskej republiky na základe uznesenia Krajského súdu v Ústí nad Labem č. k. 1 Nt 104/2001-50 z 3. mája 2001 o prípustnosti vydania a rozhodnutia ministra spravodlivosti Českej republiky z 29. mája 2001 o povolení vydania. Trestné stíhanie sťažovateľa v Slovenskej republike bolo vedené väzobne. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 T 33/02-6553 zo 14. decembra 2004 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 44/2005 z 23. novembra 2005 bol sťažovateľ odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Uznesením ÚBOK z 26. januára 2005 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie za trestný čin vraždy J. K., ktorý mal spáchať pred tým, ako bol v roku 2001 vydaný na trestné stíhanie a vydanie sa na tento skutok nevzťahovalo. V trestnom konaní vedenom za skutok vraždy J. K. nebolo rozhodované o väzbe sťažovateľa.

S odvolaním sa na citovaný rozsudok Európskeho súdneho dvora bola v danom konaní podľa názoru ústavného súdu prípustná výnimka zo zásady špeciality podľa čl. 27 ods. 3 písm. c) rámcového rozhodnutia, ktorej transpozíciou bolo ustanovenie § 12 ods. 2 písm. c) zákona č. 403/2004 Z. z., a teda sťažovateľ mohol byť trestne stíhaný za iný trestný čin, ako bol vydaný aj pred udelením dodatočného súhlasu, ktorého získanie bolo potrebné pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody. V danom konaní bol dodatočný súhlas získaný ešte v prípravnom konaní.

Ústavný súd preto nepovažoval námietku sťažovateľa za dôvodnú a jeho sťažnosť v tejto časti odmietol vo vzťahu k rozsudku krajského súdu a aj vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu, ktorý jeho dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí.

Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 62/02 konštatoval, že z čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva právo účastníka súdneho konania, aby súd jeho vec prejednal na pojednávaní za jeho prítomnosti, ako aj za prítomnosti ostatných účastníkov konania. Toto základné právo však nemožno chápať tak, že by bolo povinnosťou súdov takto postupovať na všetkých inštanciách, na ktorých súdne konanie prebieha, ale prihliada sa aj na povahu a predmet konania na tej-ktorej súdnej inštancii (pozri napr. PL. ÚS 14/98, resp. Hakansson z roku 1986, A-99).

Podľa judikatúry ESĽP nie je osobná prítomnosť obvineného nevyhnutná v tom prípade, ak sa v konaní riešia len právne otázky, ako je to typické pre kasačné konanie, za predpokladu, že obvinený mal možnosť zúčastniť sa konania na prvom stupni a toto spĺňalo podmienky spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 dohovoru (pozri napr. *Hermi v. Taliansko*, rozsudok z 18. 10. 2006, bod 61).

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Podľa § 383 Trestného poriadku ak dovolací súd zistil, že sú dané dôvody dovolania uvedené v návrhu alebo predbežne zistené súdom v prospech obvineného a sú splnené podmienky na jeho podanie, určí termín verejného zasadnutia.

Právna úprava dovolacieho konania podľa Trestného poriadku predpokladá uskutočnenie neverejného zasadnutia, na ktorom dovolací súd skúma, či sú splnené podmienky konania a je možné vec (dovolanie) prerokovať. Ak dovolací súd zistí, že sú dané dôvody dovolania a sú splnené podmienky konania, určí na jeho prerokovania verejné zasadnutie s výnimkou možnosti rozhodnúť o dovolaní podľa § 382a Trestného poriadku aj na neverejnom zasadnutí. Právna úprava dovolacieho konania tak zaručuje verejné prerokovanie veci za prítomnosti odsúdeného, ak sú splnené všetky podmienky konania.

Najvyšší súd vo veci sťažovateľa zistil, že nie sú splnené všetky podmienky konania, a preto sa dovolaním nemohol vecne zaoberať. Ústavný súd už v tomto rozhodnutí konštatoval, že najvyšší súd nepostupoval arbitrárne, keď dovolanie sťažovateľa odmietol, pretože jeho zistenie o nesplnení podmienky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 má oporu v priebehu trestného konania, ako je zadokumentovaný v trestnom spise.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto jeho časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

3.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru

Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru s odôvodnením, že vyšetrovacie úkony v jeho veci boli vykonávané bez prítomnosti ustanoveného obhajcu P. P., ktorý o jeho vec nejavil záujem a nebol ani vyrozumievaný o termínoch vyšetrovacích úkonov vykonávaných v jeho veci.

Ústavný súd v prvom rade skúmal, či sťažovateľ využil na ochranu svojho práva na obhajobu všetky dostupné právne prostriedky, a zistil, že sťažovateľ v dovolaní ani do právoplatného skončenia súdneho konania túto námietku nepredložil a prvýkrát ju uviedol až v sťažnosti ústavnému súdu. Sťažovateľ nepredložil žiadny dôkaz o tom, že v priebehu trestného konania žiadal o zmenu obhajcu z dôvodu nespokojnosti s postupom ustanoveného obhajcu P. P., a nezistil ho zo spisu ani ústavný súd.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní až v konaní pred ústavným súdom námietku, ktorú mohol efektívne uplatniť a neuplatnil v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (IV. ÚS 76/2012, m. m. III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08), a preto túto časť sťažnosti z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd sa osobitne nezaoberal odôvodnením k námietke porušenia čl. 46 ods. 2 ústavy, pretože zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že nie je aplikovateľné na vec sťažovateľa, ktorý namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, nie rozhodnutím orgánu verejnej správy, čo bolo dôvodom na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

Na základe uvedeného ústavný súd s poukazom na zistené dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom jej rozsahu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014